

MOJ DOM

Glasilo Pokrajinske zveze društev hišnih posestnikov za Slovenijo v Ljubljani.

Izhaja 8 krat letno. - Uredništvo in upravljanje je v Salendrovi ulici šte. 6. - Telefon šte. 4283.
Tiska tiskarna Makso Hrovatin v Ljubljani. - Odgovorni urednik Ivan Frelih.

Štev. 8.

Ljubljana, 31. decembra 1938

Leto XVIII

Davčna preobremenitev davkoplačevalcev

(Ponatis iz zagrebškega lista »Svojina«.)

Navzlic vsem glasovom javnega tiska o dvigu narodnega blagostanja se vedno bolj in bolj občuti davčno preobremenitev. Njene posledice se kažejo na področju narodnega gospodarstva in življenja. Baš ta davčna preobremenitev je eden izmed važnih razlogov gospodarske krize z vsemi njenimi posledicami. Davčna preobremenitev je tudi eden izmed glavnih razlogov narodne stiske.

Ne vodi se dovolj računa o tem, da v gospodarski moči in zadovoljstvu davkoplačevalcev leži v prvi vrsti tudi moč službe, naroda, države. V tem pravcu bi se z realno davčno politiko in povišanjem narodno-gospodarske moči doseglo zadovoljstvo naroda.

Vrhovno načelo pravilne gospodarske politike mora biti: da se čim bolj štedi in čuva narodno-gospodarska moč in premoženje in se izbegava vsaka davčna preobremenitev, zlasti pa taka, katera bi odzema davkoplačevalcem ves čisti dohodek njihovih davčnih objektov ali pa še bolj taka, ki bi ogražala njihovo imovino samo.

Napredne države jemljejo v svoj delokrog tudi razne funkcije gospodarskega, finančnega, prosvetnega in socialnega narodnega življenja in ji na ta način regulirajo. Radi tega pa morajo prevzeti tudi povečano odgovornost za pravilno opravljanje vseh teh funkcij. Njihova dolžnost je, da ukrenejo vse potrebno, da se plačilna moč davčnih obvezancev ne slabi, temveč da se po možnosti še poviša. To je v prvi vrsti v interesu družbe same, naroda in države.

Pravilna finančna politika države in samouprav ne sme nikdar izhajati z napačnega stališča: »Toliko mora biti«, temveč mora veljati: »Toliko more in sme biti in samo toliko mora biti«.

Pod obdavčenje more priti v obzir samo pravičen del čistega dohodka od davčnega objekta, kateri dohodek pa se mora ugotoviti pravično in objektivno. Pri tem je treba računati z dejstvom, da mora od čistega dohodka ostati neobdavčen eksistenčni minimum in poleg tega še primeren del dohodka, ki ostane davčnemu obvezancu na razpolago za vzdrževanje davčnega objekta in za štednjo, kajti samo s štednjo se povečava narodno premoženje.

Obdavčenje ne sme biti nikdar tolikšno in takšno, da bi odzema celotni dohodek davčnega objekta, predvsem pa ne tako, da bi zadelo premoženje samo.

Kar splošno velja glede varnosti pravnega reda, to velja tudi za davčno zakonodajo kot del pravnega reda: ona mora biti zanesljiva tako, da bo vsak davčni obvezanec, ki se ravna po predpisih davčnih zakonov, siguran, da od te strani ne bo utrpel nobene škode.

Davki morajo predvsem biti enaki za vse državljane in to ne samo, da je ta enakost predvidena o davčnih zakonih, ampak tudi v praksi, kjer se največ greši in kjer davčna neenakost pride največ do izraza.

Odgovorni faktorji bi morali voditi račun o tem, da so državljani najbolj občutljivi baš na področju obdavčenja in prav na tem polju najtežje prenašajo kakršnokoli nepravilnost.

Nikdar se ne bi smelo zgoditi, da bi se izdajali davčni predpisi, s katerimi se za več let nazaj spreminjajo davčne obveze. Tak slučaj je bil z zgradbami z davčno olajšavo, ki so bile zgrajene in vzete v uporabo do leta 1931 in je dohodek od teh zgradb zapadel pod 3% hišni davek. Za te zgradbe je potem, ko je Državni svet končno in pravomočno razsodil, da njihov dohodek spada pod 3% hišni davek do izteka zadobljene davčne olajšave — finančni zakon za proračunsko leto 1938-39 prinesel uredbo, po kateri dohodek od teh zgradb zapade 6% hišnemu davku in to s povratno močjo do leta 1933.

Enak je bil slučaj na področju samoupravnih doklad, zlasti najemniške in gasilske doklade. Po uredbi o finančnem zakonu za proračunsko leto 1938-39 bi se morale omenjene doklade plačevati za več let nazaj, in to za prav ono razdobje, ko je bil v veljavi zakonski predpis, da je od zgradb z davčno olajšavo zabranjeno pobirati omenjene doklade.

Na področju odmere pridobnine se je uveljavila nesprejemljiva praksa. Navzlic predpisanim prijavljanju dohodkov od obrti, podjetij in ostalih poklicev — pristojna davčna oblast predpisuje pridobnino po svobodni ocenitvi. Potem pa se postavlja na stališče, da je davkoplačevalec dolžan zavrniti tak predpis, ki je izvršen brez stvarnih podatkov. Kakšno stanje nastane tako radi nepravilne odmere pridobnine je popolnoma jasno.

Tudi pri odmeri hišnega davka se še vedno dogajajo mnoge nepravilnosti v škodo hišnih lastnikov. Tako se brez vsakih stvarnih podatkov v mnogih slučajih vkljub točni prijavi najemnin te znatno povišujejo, zlasti z napačno izvedbo parifikacije in to vse poleg obstoječih najemniških pogodb. Ne jemljejo se v obzir ali pa nepravilno odbitki stroškov, ki jih imajo hišni lastniki napram tretjim osebam, a za svoje najemnike. Naj omenimo samo stvarne stroške za čiščenje stopnic in drugih vsem najemnikom skupnih prostorov, stroške za dvigala i. t. d.

Moramo odkrito reči, da predvsem davčna administracija, če napačno uporablja zakonske predpise in sicer vedno v škodo davkoplačevalcev, največ škoduje davkoplačevalcem samim in ima za posledico posebno škodljivo davčno neenakost.

Davčne knjige in javne listine bi morale biti vzorno vodene in odgovarjati davčnim knjižicam, ki jih imajo davkoplačevalci, zlasti ne bi smelo biti v njih nobenega prečrtavanja in pripisovanja. Na tak način bi te knjige mogle dati vsak čas točen pregled in račun o davčnem stanju vsakega davkoplačevalca. Vendar običajno je baš obratno. To škoduje davkoplačevalcem kakor tudi državi in samoupravam. (Primer: slučaj z zastarelo banovinsko doklado iz leta 1931, katero hočejo sedaj davčne oblasti naknadno pobrati od davkoplačevalcev.)

Treba je nujno izvesti revizijo odredbe člana 36. Zakona o neposrednih davkih, po kateri se za stroške uprave, amortizacije in vzdrževanje hiš odbija samo 20% (25% oziroma 30%), zlasti pri starih hišah. Vsakomur, kdor le malo pozna življenje, je popolnoma jasno, da se z 20% postavko ne morejo pokriti niti stroški samega vzdrževanja.

Bistveni razlog davčne preobremenitve leži v tem, da je v resnici dohodek vsakega posameznega davčnega objekta trikrat obdavčen: od države, banovine in občine, v zadnjem času pa še od nekkih drugih samouprav (verske zajednice), ki bi vse hotele najti popolno kritje vseh svojih potreb na dohodkih istih davčnih objektov. To je ono, kar bi bilo treba temeljito in radikalno preurediti potom razmejitve obdavčevanja dohodkov od davčnih objektov med državo in samoupravnimi telesi.

To bi bila najnujnejša in najpotrebnejša mera, ki bi se morala čimprej izvesti na področju davčne politike, da bi se na ta način prišlo čimprej do neobhodno potrebne davčne razbremenitve.

Mirko Košutić,

predsednik društva hišnih in zemljiških posestnikov v Zagrebu.

Kongres organizacij za razdolžitve srednjega stanu

Dne 7. decembra t. l. se je vršil v Beogradu v prostorih Udruženja lastnikov nepremičnin (društva hišnih posestnikov) za upravno področje uprave mesta Beograda — kongres vseh organizacij društev za razdolžitve srednjega stanu. Kongresu je predsedoval podpisani predsednik glavne Zveze.

Vprašanje razdolžitve srednjega stanu se je vsestransko in temeljito razpravljalo, posebno pa je bilo ugotovljeno, da je srednjemu stanu napravilo ogromno škodo baš to dejstvo, da so dobili zaščito denarni zavodi in kmetje, izven zaščite pa je ostal srednji stan. Zahteve srednjega stanu so baš v omenjenih zaščitah v največjem delu zamrzile tako, da jih ne morejo realizirati napram denarnim zavodom in kmetom,

medtem ko so njihovi dolgovi celo pri denarnih zavodih in kmetih brez vsake zaščite takoj plačljivi in izterljivi.

Pa tudi brez ozira na vse druge okolnosti, ki so dovedle srednji stan v pravo krizo, že sama zgoraj omenjena dejstva so povzročila hud udarec v vrstah srednjega stanu.

Na tem kongresu se je sprejel sklep, da se od odgovornih činiteljev zahteva zaščita dolžnikov srednjega stanu.

V ta namen:

da se znižajo obresti za stare dolgove na 2%, kot jih plačujejo denarni zavodi za zamrle terjatve;

da se višje plačane obresti obračunava v glavnici;

da se dovoli odplačilo dolgov na 25 do 30 let in s tem v zvezi ustavijo vse izvršitve.

Kongres je sklenil resolucijo v tem smislu in pooblastil Udruženje lastnikov nepremičnin v Beogradu, da jih preda predsedništvu kr. vlade v Beogradu.

Ugotavlja se, da je na kongresu sodelovalo veliko število zastopnikov iz vseh banovin in da so vsi prisotni zastopniki posebno naglašali, da hoče srednji stan pošteno plačati svoje dolgove in ne zahteva odpisov, vendar mu je treba omogočiti plačevanje v smislu omenjenih zaključkov.

Dr. Mirko Košutić,

predsednik Glavne zveze društev hišnih in zemljiških posestnikov v Zagrebu.

Pripomba: Na prošnjo naše Pokrajinske Zveze je društvo hišnih posestnikov iz Slovenije zastopal g. predsednik dr. M. Košutić.

Davčne knjižice

Ministrstvo za finance je uvidelo nekatere nedostatke, ki se dogajajo v uradnem poslovanju, ker se ne vodijo redno davčne glavne knjige in točno ne izpolnjujejo davčne knjižice. Izdalo je radi tega dne 20. junija 1935. št. 44881/III sledeči razpis: »Temu oddelku (oddelek davkov v ministrstvu financ) dohajajo v zadnjem času pritožbe davčnih zavezancev, da dobivajo od davčnih oblastev netočna pojasnila o stanju njihovih davčnih računov. Zato se jako pogosto dogaja, da davčni zavezanci v smislu pojasnila davčne uprave vplačajo ves znesek dolga, ki se zahteva, a že po najkrajšem času se zahtevajo od njih za isti čas nova plačila. — Taki pojavi se dogajajo ponekod zbog iz nemarnosti in neuslužnosti davčnih organov, ki dajejo strankam površna pojasnila, ali najpogosteje je razlog za to v okolnosti, ker kljub najožjim odredbam tega oddelka davčne glavne knjige pri večini davčnih uprav še vedno niso v redu vodene, pa je tudi davčnim organom težko ugotoviti točno stanje računa. — Da bi se take neprilike odstranile in v bodoče preprečile popolnoma upravičene pritožbe davčnih zavezancev, odreja oddelek, da davčne uprave posvetijo rednemu vodenju davčnih glavnih knjig največjo pozornost. Vse obremenitve, odpisi in predpisi se morajo najtočneje in najhitreje izvesti v davčnih glavnih knjigah. Posebej se odreja, da se mora ves po dnevniku pobrani davek brezpogojno še istega dne vknjižiti v davčne glavne knjige. Dokler se vsa izvršena vplačila še istega dne ne kontirajo, ne smejo uradniki z nikakim izgovorom iti iz pisarne.

Da bi se vedno vedelo stanje davčnega računa davčnih zavezancev tudi pri onih davčnih upravah, ki nimajo zaključenih in odobrenih davčnih letnih računov, morajo take uprave zaostanke in preplačila posameznih računov prenesti v naslednje leto s svinčnikom. — Davčne uprave morajo davčnim zavezancem, kadar se na nje

obrnejo, najuslužneje in najtočneje pojasniti stanje njihovega davčnega zaostanka. Pa tudi takrat, kadar davčne glavne knjige še niso v redu, je dolžnost davčnih organov, da vsakemu davčnemu zavezancu, kadar to želi, z individualno likvidacijo davčnega računa določijo točno stanje davčnega zaostanka.

Medtem, zahteve po takih pojasnilih bi se preprečile, ako bi davčne uprave vestno in redno izpolnjevale tudi davčne knjižice. Toda to se ne dogaja. Davčne knjižice se pri mnogih davčnih upravah — zelo neredno vodijo. Najpogosteje se to nanaša na stran predpisa, ki je zelo površno izpolnjena. — Iz tega razloga se opozarjajo vse davčne uprave, ki vrše knjiženje in izterjevanje neposrednih davkov, na odredbe čl. 18. pravilnika o knjiženju in izterjavanju neposrednih davkov, katerih se morajo najstrože držati. Davčne knjižice morajo biti popolnoma soglasne z računom dotičnega davčnega zavezanca v davčnih glavnih knjigah. — Da bi se to doseglo, se mora od vsakega davčnega zavezanca, kadar pride v davčno upravo, zahtevati davčno knjižico, katero je kurentno izpolniti. — Finančne direkcije morajo po rajonskih inspektorjih posvetiti polno pažnjo nadzoru nad temi posli in skrbeti, da se bodo davčne uprave strogo držale teh odredb. — Ob priliki inspekcij morajo rajonski inspektorji pri davčnih obveznikih, ki pridejo plačati davek, ugotoviti, ali imajo davčne knjižice v redu izpolnjene. — Vsak postopek prednjih odredb morajo finančne direkcije kaznovati...«

Predložitev davčnih prijav za pridobnino za leto 1939

Davčni oddelek finančnega ministrstva je izdelal splošen poziv na predložitev davčnih prijav pridobnine in zlasti davčne doklade po čl. 59. II. samskega davka, splošnega in skupnega davka na poslovni promet in davka za luksuzno blago za davčno leto 1939. Odmera pridobnine za leto 1938 je podaljšana za leto 1939.

Splošni rok za predložitev davčnih prijav za pridobnino in posebne davčne doklade po čl. II 59 samskega davka in davka na poslovni promet ter luksuznega davka je določen na podlagi čl. 105 zakona o neposrednih davkih od 16. januarja do 14. februarja 1939. Davčni obvezanci, ki jim je davčna obveznost nastala leta 1938 in ki so jim leta 1938 samo začasno odmerili pridobnino, morajo davčno prijavo predložiti osebno ali pa po pošti s povratnim recipisom tisti občini ali prvostopni davčni oblasti, na katere področju se nahaja njihova obrt. Isto velja tudi za stare davčne obvezance, pri katerih so se dohodki leta 1938 bistveno pomnožili v primeri z dohodki lanskega leta. Tisti stari obvezanci, pri katerih so se dohodki lani bistveno znižali, lahko v gori omenjenem roku, to je od 16. januarja do 14. februarja, predložijo posebno davčno prijavo z verodostojnimi dokazi o znižanju dohodkov. Takšne prošnje se morajo podati osebno ali pa po pošti s povratnim recipisom tisti prvostopni davčni oblasti, na katere področju je njihova obrt. Prijava se predloži posebej za vsak objekt in za vsako vrsto posla. Prijave niso dolžni predložiti davčni obvezanci, ki plačujejo pridobnino po fiksnem odstavku iz čl. 59 zakona o neposrednih davkih. Davčno osnovo tvori enoletni čisti dohodek podjetja ali poklica, dosežen v preteklem poslovnem letu pred davčnim letom. Čisti dohodek tvorijo celotni brutto dohodki obrti, minus izdatki za vodstvo podjetja ali poklica. V interesu davčnih obvezancev je, da priloži prijavi potrebne dokaze, zlasti za letni in končni inventar ali pa račun bilance, izgube in dobička itd. Če vodijo trgovske knjige, dalje potrdilo državnih in

samoupravnih oblasti, bank itd., s čimer lahko dokažejo točnost prijavljenih podatkov. Obrtniki naj v prijavi izjavijo, da se bavijo s prodajo gotovega in kupljenega blaga in obratujejo s stroji in koliko imajo pomočnikov. Podjetniki, ki obratujejo po akordu, so to dolžni v prijavi navesti.

Po čl. 6 zakona o samskem davku morajo davčni obvezanci pridobnine v svoji prijavi navesti, da so samski, vdovci brez otrok ali pa ločeni in koliko so stari. Družabniki podjetij, ki morajo plačati samski davek, morajo navesti tudi to, kako sodelujejo pri podjetju.

Plačilu posebne davčne doklade so podvržena tista industrijska podjetja, ki prodajajo blago neposredno konsumentom preko svojih podružnic, prodajalen ali komisijarskih skladišč ali pa preko drugih fizičnih ali pravnih oseb. Dalje trgovska in obrtna podjetja, ki imajo poleg glavne trgovine še podružnice za prodajo blaga neposredno konsumentom. Vsa velika skladišča, to je podjetja, ki prodajajo raznovrstno blago, ki spada po svojem značaju med blago producentne in trgovske stroke, neposredno konsumentom. Vsa ta podjetja morajo plačati posebno davčno doklado, če njihov celotni brutto promet v poslovnem letu presega milijon dinarjev. Pod celotnem prometom se razume ne samo promet s konsumentom, temveč tudi drugi promet v državi in s tujino, tako nasproti centrali, kakor tudi nasproti vsem njenim podružnicam.

Dalje se ta odlok finančnega ministra ne nanaša na poslovni in na luksuzni davek.

Opozarjajo se davčni obvezanci, da morajo v pravem času predložiti davčne prijave, ker bodo drugače plačali globo iz čl. 137 zakona o neposrednih davkih. Če bi v davčni prijavi pridobnine ali davka na poslovni promet kdo dal neresnične izjave, da se izogne plačilu davka, bo davčni obvezanec odgovarjal zaradi utajitve.

Odpis zgradarine radi praznega stanja

Čl. 40. zakona o neposrednih davkih.

Važna rzsodba državnega sveta.

Ako je že v davčni prijavi navedeno, da se zgradba ne uporablja, potem ne obstoja obveza, da se napravi posebna odjava.

Br. 21378-37 z dne 31. januarja 1938.

Po tožbi Hermine Petras roj. Barac in Želimira Badac iz Zagreba je razveljavljena rešitev savske finančne direkcije z dne 25. aprila 1936. št. 19z48-36, po predmetu odpisa davka na zgradbo od 1. oktobra do 31. decembra 1932 in za leto 1933 in 1934, je Državni svet našel:

Z rzsodbo upravnega sodišča je razveljavljena po tožbi Hermine Petras roj. Barac in Želimira Barac iz Zagreba rešitev savske finančne direkcije iz Zagreba z dne 25. aprila 1936. št. 19z48/36, po predmetu odpisa davka na zgradbo za čas od 31. decembra 1932 in za leti 1933 in 1934 iz razlogov, navedenih v rzsodbi Upravnega sodišča. Proti tej rzsodbi je vložil pritožbo državni zastopnik pri savski finančni direkciji v Zagrebu, v kateri napada zakonitost te rzsodbe.

Državni svet je proučil pritožbo, rzsodbo upravnega sodišča in ostale akte tega predmeta in je našel, da je pritožba neumestna iz razlogov, navedenih o rzsodbi upravnega sodišča. Pa tudi iz razlogov, ker se z ozirom na čl. 40. zakona o neposrednih davkih osnovni davek na dohodke od zgradb odpisuje v celoti ali deloma kadar se zgradbe ali njen del ne uporablja. Kadar nastopi tak slučaj, zakon nalaga davčnemu obvezancu, ako hoče da se mu po tej osnovi odpiše osnovni davek, da

v roku 14 dni od dneva prestopa uporabe davčnega predmeta vložijo prijavo pristojni davčni oblasti za odpis osnovnega davka radi neuporabnosti zgradbe. Ako davčni obvezanec tako prijavo vložijo po roku 14 dni, se mu odpiše davek od onega dneva dalje, ko je bila vložena prijava. V istem roku 14 dni so davčni obvezanci dolžni prijaviti zopetno uporabo zgradbe. Iz teksta teh odredb čl. 40. jasno sledi, da se prijava za odpis vlaga zasebno samo, če je neuporabnost nastopila kasneje od vložene prijave za predpis hišnega davka in v teku davčnega leta, a ne tudi takrat, ako je ta neuporabnost obstojala tudi že prej in je v davčni prijavi že najavljena. Kajti kadar je v sami prijavi za predpis davka označeno, da je zgradba neuporabna oziroma prazna, je v tem že vsebovana tudi prijava za odpis.

Radi tega tudi v tem slučaju stranka ni bila dolžna z ozirom na čl. 40, da vložijo posebno prijavo za odpis davka, ker je to napravila že z vložitvijo letne prijave za predpis davkov.

Ker davčna oblast ne ugovarja, da so zgradbe omenjene stranke bile prazne od vložene prijave dalje v teku celih let 1932 do 1934, potem je ona po zakonu (čl. 40) bila dolžna, da izvrši zahtevani odpis davka. Ker v rešitvi savske finančne direkcije št. 19348-36 ni bilo tako postopano, se jo je moralo razveljaviti. Ker pa je tudi Upravno sodišče omenjeno rešitev št. 19348-36 že razveljavilo kot zakonu protivno na osnovi čl. 34. Zakona o državnem svetu in upravnih sodiščih, se razsodba, proti kateri se je stranka pritožila potrdi z dopolnitvijo teh razlogov.

Iz teh razlogov, a z ozirom na §§ 591., 598., 604. in 607. Držav. pravn. postopanje v zvezi s § 58. Zakona o poslovnem redu v Državnem svetu in upravnih sodiščih je Državni svet odbil pritožbo državnega zastopnika pri savski finančni direkciji in potrdil razsodbo.

Nestrupen svetilni plin

Spričo številnih smrtnih primerov, ki nastanejo radi kake majhne neprevidnosti pri uporabi svetilnega plina so začeli strokovnjaki reševati ta problem in skušajo odstraniti nevarnosti, ki ogrožajo človeško življenje pri kakršnemkoli defektu plinske instalacije.

Zato že leta in leta poskušajo kemiki vsega sveta iznajti zanesljiv postopek, ki bi napravil svetilni plin nestrupen. Nemškimi znanstvenikom se je sedaj to posrečilo. V Haunu na Westfalskem so postavili poskusno napravo, ki se je izvrstno obnesla. Na podlagi teh uspehov je sedaj uprava plinarne v Chemitzu sklenila, da zgradi naprave, kjer se bo ves plin proizvajan v plinarni napravil nestrupen. Interesantno je pri tem, da ne bo potrebno radi tega povišati cene svetilnega plina.

Centralna kurjava

Povsod slišimo vprašanja: »Imate tudi Vi centralno kurjavo? Ali morete prenašati suh zrak?«

Ni pa nam razumljivo, zakaj ob vročih poletnih dnevih ne občutimo iste neprijetnosti in zakaj je suha puščavska klima celo zdravilna za nekatere bolnike. Kje moramo torej iskati vzrok suhemu zraku pri centralnih kurilnih napravah, grelna telesa (radijatorji) namreč ne absorbirajo vlage, ki se nahaja v prostoru.

Kakor znano, razlikujemo absolutno vlago, t. j. vlago, ki jo zrak resnično vsebuje, in relativno vlago, ki nam kaže, do katere stopnje je zrak že nasičen z vlagom. Razlika obeh vrednosti nam dá množino vlage, ki jo more zrak še sprejeti. Moramo vedeti sledeče: Pozimi je temperatura in s tem tudi napetost pare (vlage) nizka;

zrak vsebuje le malo vlage. Absolutna vlaga je torej majhna. Mrzel zrak je že nasičen z enakimi količinami pare, medtem ko jo poleti prenese mnogo več. Na drug način izraženo: relativno vlaga je poleti nižja kot pozimi.

Mrzel zrak v sobi more sprejeti le malo vlage. Če ga segrejemo, jo bo absorbiral mnogo več. Primer iz vsakdanjega življenja: Perilo se prej posuši na toplem zraku kot na mrzlem. Tudi človeško telo oddaja v toplem zraku vlago in imamo pri tem občutek suhega zraka.

Kako je sedaj s pečmi in centralno kurjavo? Vsaka peč rabi zrak, ki je potreben za pravilno zgorevanje. Zrak vstopa v prostor skozi vse najmanjše odprtine in ker je mrzel, ima le malo absolutne vlage. V prostoru se zrak segreje in more sprejeti več vlage. Kje jo vzame? Na ljudeh, ki imajo potem občutek suhega zraka. In po krivem obsojena centralna kurjava? Ta ne zahteva svežega zraka, ker zgorevanje se ne vrši v prostoru. Zrak, ki se nahaja že v prostoru, je prej nasičen in pojav, ki smo ga zgoraj omenili, moramo pri centralni kurjavi prijetneje občutiti.

Kaj pa nosi sedaj odgovornost za neprijeten občutek suhega zraka? Prah. Če je organskega izvora, povzroča že pri nizkih temperaturah neprijeten pekoč duh. Dokaz je preprost. Vzemimo kovinsko ploščo, jo potresimo s prahom in vse skupaj segrejemo. Radi tega nastane draženje v grlu in ne radi suhega zraka.

Kakšna je sedaj razlika med pečjo in centralno kurjavo? Peč nič manj ne osuši zraka. Vendar pa povzroča izmenjavo zraka, t. j. peč ventilira. S tem se odstrani tudi vsak neprijeten duh. Centralna kurjava ne srka zraka torej, ne ventilira in pusti v prostoru omenjeni duh po prahu... Proti temu imamo samo eno sredstvo: krpa za brisanje prahu in ne običajna posoda z vodo, ki ima upravičeno mesto edino le na peči.

Odpis zgradarine od praznih stanovanj in poslovnih prostorov

Opozorjamo hišne posestnike, da morajo v smislu razpisa ministrstva financ, oddelek za davke št. 31.317-III od 27. aprila 1935., vložiti najkasneje do 14. januarja vsakega leta novo prijavo, tedaj za leto 1938. do 14. januarja 1939., sicer se jim osnovni davek zgradarine ne odpiše ob danih pogojih za vse leto, temveč šele z dnevom vložitve prijave. Prijave je kolkovati z 10 Din. Ponovno oddano stanovanje ali lokal se mora naznaniti zopet v 14 dneh po oddaji, ker drugače se radi kasnejšega naznanila lahko kazensko postopa proti hišnemu posestniku.

Potrdila o plačanih davkih

Davčni oddelek finančnega ministrstva je izdal tolmačenje, kaj mora vse vsebovati potrdilo o plačanih davkih. Zaradi enotnega postopanja davčnih uprav davčni oddelek finančnega ministrstva poudarja, da mora potrdilo o plačanih davkih obsegati vse davke, posredne in neposredne, ki jih je treba plačati na podlagi zakona o neposrednih davkih, taksah in trošarinah. Glede na to potrdilo o plačanem davku je zadostil davčni obveznosti samo tisti davčni obveznik, ki je v celoti plačal vse dospele neposredne davke, vse dolžne takse in trošarine, kakor tudi kazni, ki jih je izreklo sodišče in ki so postale pravomočne. Pri davčnih obveznikih, ki so dolžni še davek iz leta 1932. in katerega odplačilo je bilo regulirano s členom 28. zakona o spremembah in dopolnilnih, zakona o neposrednih davkih, se bo smatralo, da so zadovoljili svoji davčni obveznosti, če so v celoti plačali vse dospele obro-

ke. Prav tako morajo tudi davčni obvezniki, katerim je davčni oddelek finančnega ministrstva odobril odlog, v potrdilu navesti višino zaostalih davkov kakor tudi številko sklepa, s katerim jim je bil odobren odlog.

Predložitev knjižic uslužbenkega davka

Vsi delodajalci, ki plačujejo uslužbenški davek v davčnih znamkah, se vabijo, da po določilih razpisa ministrstva za finance z dne 10. IX. l. 1929. predložijo v teku januarja pristojni davčni upravi v pregled knjižice uslužbenkega davka za leto 1938. Če ne predložijo knjižic, se bo proti njim postopalo po členu 139., odnosno v primeru davčne utajbe po členu 142. zakona o neposrednih davkih. Vsi delodajalci se opozarjajo tudi na določila zakona o davku na samce.

Davčne karte za hišno služabništvo

Davčne uprave razglašajo:

Po § 16. zakona o izpremembah in dopolnitvah zakona o neposrednih davkih in po členu 15. pravilnika k temu zakonu Sl. 1.149/17 z dne 28. II. 1934 in Sl. 1.94/24 z dne 24. III. 1934, znaša davek na dohodek hišnega služabništva na leto 50 Din za vsako osebo.

Za dokaz o plačanem davku služi davčna karta, ki se mora nabaviti za vsako osebo najkasneje do konca meseca januarja vsakega leta oziroma v 15 dneh po sprejemu v službo.

Davčna karta velja za leto dni za eno služabniško osebo, ne glede na osebo, čas zaposlitve in višino dohodka.

Poslodavec, ki davčne karte vobče ne nabavi ali je ne nabavi pravočasno, plača za kaznen petkratno vrednost davčne karte. Karta se glasi na ime poslodavca in jo mora ta nabaviti, plačani davek pa si lahko nadomesti od uslužbenca.

Davčna karta se kupi pri davčni upravi za skupni znesek 52 Din. Istočasno se mora odpremiti tudi 1% na banovinska davščina (prispevek za bednostni fond), ki znaša po odst. 2. § 6. pravilnika o bednostnem skladu za l. 1938-39 letno 25 Din.

Službodavec mora na karti takoj izpolniti s črnilom svoje ime, priimek, kraj stanovanja in leto, za katero velja.

Da se poslodavci izognejo vsaki kazenski posledici, se vabijo, da si takoj nabavijo omenjene davčne karte.

Novo poselske knjižice

Važna navodila ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje.

1. novembra so objavile »Službene novice« navodila ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje o poslovanju in ravnanju s poselskimi knjižicami, o čemer je dobro, da so poučeni naši naročniki, ki zaposlujejo delavce, vajence in služinčad.

Poselsko knjižico mora imeti vsakdo, ki je v katerikoli službi kot kvalificiran, polali nekvalificiran delavec, vajenec ali nameščeneec, če je najmanj 24 let star in jugoslovanski državljan. Nameščenci morejo imeti mesto poselske knjižice legitimacijo, vajenci izpod 14 let ne morejo imeti poselske knjižice.

Kvalificirani delavci so oni, ki imajo pomočniški izpit ali podobno kvalifikacijo. Nameščenci so oni, ki so zavarovani pri Pokojninskem zavodu. Direktorji ali prokuristi morejo, ne pa morajo imeti poselske knjižice. Za tuje državljanke zadostuje dovoljenje za zaposlitev. Izjemoma se morejo tudi njim izdajati poselske knjižice po odredbi ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje.

Poselske knjižice izdajajo, zamenjujejo in obnavljajo: 1. Občinske oblasti. 2. Obvezna združenja trgovcev in obrtnikov in njih poverjeništa vsem učencem (vajencem) in pomočnikom. Za izdajo je pristojno ono združenje, na čigar območju je podjetje, pri katerem je zaposlena dotična oseba. Če je učenec ali pomočnik zaposlen, izda knjižico ono združenje, na čigar območju ima stalno bivališče. V krajih izven sedeža združenja ali poverjeništa sprejema prošnje za izdajo poselskih knjižic od vajencev in pomočnikov, zaposlenih v industrijskih ali obrtniških podjetjih občina, z vsemi potrebnimi podatki in prilogami za vpis v poselsko knjižico ter zlasti s podatki o osebnem proslilčevem opisu. Tako urejene prošnje pošlje občina pristojnemu združenju poverjeništvu obrtnikov s predpisano ceno za vrednost obrazca poselske knjižice ter s potrebnim zneskom za plačilo poštnine.

3. Organi državnih prometnih ustanov za one, ki so zavarovani pri zavarovalnih ustanovah državnih prometnih naprav.

4. Same zamenjujejo in obnavljajo poselske knjižice pristojne vojaške oblasti osebam, zaposlenim pri njih.

Poselske (delavske in druge) knjižice, izdane do 27. septembra 1938, veljajo do 31. decembra 1939.

Te stare knjižice zamenjavajo:

1. Državne krajevne policijske oblasti (v Sloveniji so te v Ljubljani, Mariboru in Celju) za vse lastnike starih poselskih knjižic. Če stara poselska knjižica ni izdana po obveznem združenju, ne vpiše podatkov o kvalifikaciji policijska oblast, temveč pošlje knjižico obveznemu združenju, da ono vpiše vse podatke.

2. Kjer ni policijskih oblasti, zamenjujejo poselske knjižice obvezna združenja trgovcev in obrtnikov.

3. Pri vojski zaposlenim osebam pristojne vojaške oblasti, pri prometnih napravah pa slednje.

4. Vsem drugim pa zamenjujejo poselske knjižice občine.

Podatki o času in vrsti zaposlitve, vpisani v poselski knjižici, se redno ne potrjujejo, izjemoma le za učence in pomočnike obrta in trgovine.

Od 28. septembra 1938. morajo vse zaposlene osebe imeti:

a) poselsko (delavsko ali drugo) knjižico, ki je bila pravilno izdana do 28. septembra 1938, a se morajo te knjižice zamenjati do 31. decembra 1938.,

b) ali poselsko knjižico obrazca, ki jo tiska osrednja uprava za posredovanje dela. To knjižico si morajo takoj nabaviti vsi, ki še nimajo stare.

Delodajalec, ki ima delavca, vajenca ali nameščenca brez te knjižice, se kaznuje.

Zasebnim nameščencem, ki morajo imeti poselsko knjižico ali legitimacijo ter zahtevajo, da se jim izda legitimacija zasebnega nameščenca, se izda legitimacija, ki popolnoma nadomešča poselsko knjižico.

Obrazci poselskih knjižic se naročajo pri Središnji upravi za posredovanje dela v Beogradu, Strossmajerjeva ul. 9. Tudi vse druge listine izdaja ta uprava. Knjižice, ki jih je kupila ena ustanova, nikakor ne sme odstopiti drugi.

Poselska knjižica velja za dobo 10 let.

Čiščenje zasneženih hodnikov

Vse posestnike v Ljubljani opozarja mestno poglavarstvo na določila mestnega cestnega reda, ki predpisuje naslednje: Kadarkoli zapade sneg, je dolžan lastnik, oskrbnik, hišnik ali najemnik hiše, stavbišča in drugih zemljišč ob cesti skidati sneg s hodnika ali pešpoti vzdolž vsega svojega posestva. Kadar radi snega polzi ali kadar se napravi poledica, mora takoj posuti hodnik s peskom, pepelom ali žaganjem. Kadar pa zapade sneg ali kadar se

napravi poledica ponoči, mora biti opravljeno snaženje in posipanje vsaj do 7. zjutraj. Pri neprestanem sneženju se mora hodnik ali pešpot osnažiti večkrat na dan in tako posipati, da ni nevarnosti za pešce. Sneg in led se ne smeta odmetavati v odtočne jarke, tik ob robnikih, na rešetke odtočnih požiralnikov ali na tramvajsko progo. Z dvorišč spravljeni sneg ali led se ne sme odkladati na cesto, temveč ga je treba zvoziti v vodo in sicer le na odkazanih mestih. Opozarjamo, da bo mestna občina opremila ta mesta z lesenimi opaži ali drčami. Sneg, ki zdrči ali pa pomečejo raz streh, morajo hišni posestniki ali druge odgovorne osebe nemudoma na svoje stroške zvoziti s ceste. Ob južnem vremenu in v obče, kadar se sneg in led taja, morajo hišni lastniki hodnike in pešpoti po potrebi večkrat na dan očistiti luž in blata. Prestopki se kaznujejo v smislu § 90. zakona o mestnih občinah v denarju do 500 din, v primeru neizterljivosti globe pa z zaporom do 10 dni. Opuščeno ali nemarno opravljeno delo sme izvršiti mestna občina na stroške odgovorne osebe, ki bo poleg tega tudi še kaznovana.

Kvarni vpliv dima in saje na stavbe in spomenike

Dim in saje niso škodljivi samo ljudem, živalim in rastlinam, temveč tudi kamenju. Kaj je prav za prav dim? Nastaja pri gorenju in sestoji iz trdnih, tekočih in plinastih delcev, ki pa so običajno med seboj neločljivi. Trdni delci vsebujejo neizgorele delce premoga, ogljik in pepel. Več ali manj tekoče so sestavine tera, ki nastanejo pri nepopolnem gorenju premoga. Nadalje žveplenaste kisline, ki jo neprijetno občutimo pri železniški vožnji skozi predore. Žveplena kislina je bistvena sestavina dima, poleg tega pa vsebuje dim še mnogo snovi v plinastem stanju, ki so pa za naša opazovanja manjšega pomena.

Trdne in tekoče sestavine dima se imenujejo saje. K tem se pridruži še prah iz različnih snovi. Žveplenaste kisline in njene spojine niso obstojne v prostem zraku. V zvezi s kisikom pa se te kisline hitro spremenijo v žvepleno kislino oziroma v njene soli. Odkod pa prav za prav te žveplene spojine? Vsi premogi vsebujejo žveplo, in sicer v organski, sulfidni in sulfatni obliki. Poslednja izmed teh treh pri zgorevanju ne razpada, temveč ostane v žilindri (pepelu). Tudi en del tako zvanega sulfidnega žvepla ostane v pepelu v obliki markazita. Pretežni del pa uhaja kot žveplenasta kislina v zrak obenem z organskim žveplom.

V večjih mestih izpuste letno v zrak neizmerne količine žvepljenih spojin, tako n. pr. na Dunaju nič manj kot 8000 do 9000 vagonov koncentrirane žveplene kisline, ki se vseda potem na pljuča prebivalcev. Razdelitev dima v zraku je zelo neenakomerna, predvsem v krajih z vetrovno klimo.

Kvarni vpliv dima na stavbe povzroča predvsem žveplena kislina. Ogljikova kislina je v primeri z njo malo učinkovita, sicer je pa po novih raziskovanjih v mestih množina ogljikove kisline skoro ista kot na deželi. Žveplena kislina ima lastnost, da razjeda kamenine, predvsem apnene, pri čemur se apnenec spremeni v žveplenokislno sol, imenovano gips. Razstopina žveplene kisline na površini enakih stavb in spomenikov pa praktično nima velikega vpliva. Važnejši je drug pojav. Vlaga prodira več milimetrov globoko v kamen, tam ostane, dokler ne izpari. Medtem pa ima voda z vsebujočo žvepleno kislino čas, da v notranjosti naje kamen. Voda, odhajajoča zopet na površje, jemlje s seboj raztopljene dele in jih odlaga na površino v obliki skorje. Pod njo pa kamen razpada. Ta pojav se opaža povsod, tudi tam,

kjer ni v zraku žveplene kisline, vendar slednja omenjeni pojav zelo pospešuje.

Največi sovražnik dima je dež, zlasti če ga veter nosi od strani na stene.

Na ta način voda odstrani z zidu žvepleno kislino, saje, prah in vso umazanarijo ter očisti pore tako, da more potem voda hitro izpariti. »Kamen diha«, pravijo strokovnjaki. Na vseh stavbah opazamo, da je vedno najbolj ohranjena tista stran, ki je izpostavljena vremenskim vplivom; nasprotno pa so stene zavarovane pred dežjem več ali manj poškodovane. Ta pojav se najbolj vidi na visokih dimnikih ali zvonikih.

Ta opazovanja so privedla do tega, da so začeli zgradbe in spomenike umivati, seveda samo na tistih straneh, ki niso izpostavljene dežju. V Londonu n. pr. že dolgo vse monumentalne stavbe in zgradbe vsako leto umivajo s pomočjo brizgalen, kar je najučinkovitejši in najcenejši način ohranjanja. Če pustimo, da tekom let pokrije kamen trda skorja, jo moramo potem odstraniti z mehničnimi sredstvi, za kar pa moramo seveda postaviti draga ogrodja.

Dim ima pa tudi svojo koristno stran. Preprečuje namreč na zidu rast raznih vrst mahu.

Kako pa preprečimo nastanek dima? Deloma z zboljšanjem kurilnih naprav, z montažo posebnih električnih lovilcev saje in z uporabo plinske kurjave. Seveda bodo neprijetnosti dima odstranjene šele takrat, ko bo črni premog zamenjal beli premog, t. j. vodna energija pretvorjena v električno.

Razno

Postrežnice morajo biti zavarovane.

SUZOR je izdal odlok, po katerem morajo biti zavarovane pri Okrožnih uradih tudi postrežnice, če presega njihova plača v gotovini ali v naturi 200 din mesečno. Zavarovanju pa niso podvržene one osebe, ki so zaposlene priložnostno ali nestalno v gošpodinjstvu kot dninarji. To pa ne velja za postrežnice, ki so zaposlene stalno in vsak dan ter prejemaajo mesečno plačo.

Prizadete posestnike iz Karlovske in Dolenjske ceste, ki v »Slovenskem Narodu« dne 10. t. m. apelirajo na naše društvo, da bi se zavzelo glede ureditve navedenih dveh cest, vabimo v našo društveno pisarno, da jim damo tozadevne nasvete. Nekateri prizadeti posestniki so se že oglasili pri nas, ki so dobili potrebne informacije in smo tudi intervenirali njim v korist. Prvo društvo hišnih posestnikov v Ljubljani.

Srečno in veselo novo leto voščimo vsem našim članom in naročnikom »Mojega doma« z iskreno željo, da bi nam vsi ostali tudi v prihodnjem letu zvesti, kakor je bilo to v letošnjem letu v veliki večini. Prav redki so posestniki, ki so letos našo organizacijo zapustili, a se je nasprotno število novih članov izdatno pomnožilo. Da se naš položaj ne poslabša, temveč zboljša, je mogoče samo z enotno, skupno močno organizacijo in kdor nas zapušča, ne škoduje samo sebi, temveč vsem ostalim hišnim posestnikom.

Uredništvo »Mojega doma«.

Nov hišni red

je izdalo Prvo društvo hišnih posestnikov v Ljubljani. Sklicevanje hišnih posestnikov na stari hišni red bi bilo pred sodiščem brezpredmetno. V novem hišnem redu so napravljene tozadevne važne spremembe. Nov hišni red se dobi v društveni pisarni v Salendrovi ulici št. 6. Važno je, da si ga preskrbi vsak hišni posestnik.